07/05/2019

Μπορούν οι πλούσιοι να γίνουν «πτωχοί τω πνεύματι», να νιώσουν την πνευματική τους φτώχεια;

/ Γνώμες

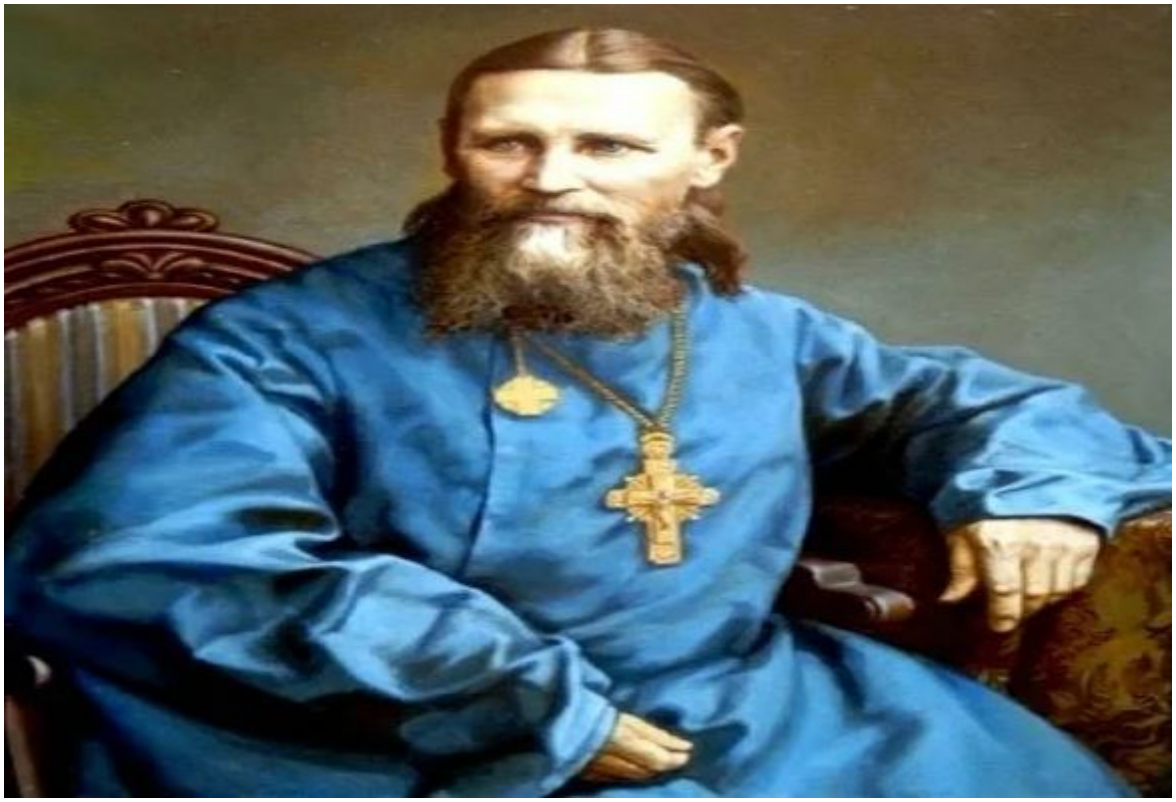

Αγ. Ιωάννου της Κρονστάνδης

Τί θα πει πνευματική φτώχεια; Όλοι σας έχετε δει ανθρώπους που είναι φτωχοί κι άποροι. Για να περιγράψουμε την πνευματική φτώχεια λοιπόν ας εξετάσουμε πρώτα την υλική φτώχεια, ώστε από τα όμοια να φτάσουμε σε μια σωστή εξήγηση. Άπορος, όπως το λέει κι η λέξη, είναι εκείνος που δεν έχει τίποτα. Ό,τι μπορεί να ελπίζει πως θα λάβει θα έρθει μόνο από την ευσπλαχνία των άλλων. Ούτε ένα κομμάτι ψωμί για να χορτάσει την πείνα του δεν έχει ή κάτι για να ξεδιψάσει τη δίψα του, που το έχουν άφθονο όλοι οι άνθρωποι. Δεν θα είχε κατάλυμα για να βάλει μέσα το κεφάλι του, αν κάποιος δεν του έδινε χρήματα για να περάσει τη

νύχτα του. Δεν θα είχε τίποτα να ντύσει τη γύμνια του αν κάποιος φιλεύσπλαχνος δεν τον λυπόταν και δεν του αγόραζε ρούχα. Κι αν κάποιος απ' αυτούς έχει κάποια ρούχα, αυτά είναι παλιά, λερωμένα, κουρελιασμένα, τελείως άχρηστα, που καμιά φορά δε θα ήθελες ούτε να τ' αγγίξεις. Όλοι τον περιφρονούν και τον κοροϊδεύουν λες κι έχουν να κάνουν με σκουπίδια, με ακαθαρσίες, αν και στα μάτια του Θεού κάποιοι φτωχοί μπορεί να λάμπουν όπως ο χρυσός στο χωνευτήρι. Πάρε σαν παράδειγμα το Λάζαρο του ευαγγελίου.

Ας προσπαθήσουμε τώρα να μεταφέρουμε αυτά τα φυσικά χαρακτηριστικά του φτωχού και άπορου σε κάποιον που είναι «πτωχός τω πνευματι». Μιλάμε για τον άνθρωπο που παραδέχεται πως είναι πνευματικά φτωχός, που ομολογεί πως δεν έχει τίποτα δικό του· περιμένει τα πάντα μόνο από το έλεος του Θεού. Είναι σίγουρος πως ο ίδιος δεν μπορεί ούτε να σκεφτεί μα ούτε και να επιθυμήσει κάτι καλό, αν δεν του δώσει ο Θεός ένα καλό λογισμό ή μια καλή έμπνευση. Είναι πεισμένος πως χωρίς τη χάρη του Ιησού Χριστού δεν μπορεί ούτε μια καλή πράξη να κάνει. Τον εαυτό του τον λογαριάζει σαν τον χειρότερο και τον πιό αμαρτωλό απ' όλους. Κάθε φταίξιμο το ρίχνει στον εαυτό του και δεν κρίνει ποτέ τους άλλους. Ομολογεί πως το ένδυμα της ψυχής του είναι λερωμένο, βρώμικο, τελείως άχρηστο. Δεν παύει να ικετεύει τον Κύριο Ιησού Χριστό να καθαρίσει το χιτώνα της ψυχής του και να τον ντύσει με τον άφθαρτο χιτώνα της δικαιοσύνης. Προσπαθεί πάντα να καταφεύγει κάτω από τα φτερά του Θεού. Πουθενά αλλού δεν μπορεί να βρει ασφάλεια, παρά μόνο στον Κύριο. Ό,τι κι αν έχει το λογαριάζει σαν δώρο του Θεού. Γι' αυτό τον ευχαριστεί και τον δοξολογεί διαρκώς, μα και δίνει μέρος από τα ελέη του Θεού σ' εκείνους που του ζητούν. Αυτός είναι ο «πτωχός τω πνεύματι».

Τέτοιος φτωχός πνευματικά είναι πραγματικά μακάριος κι ευτυχισμένος, όπως είπε ο Κύριος. Γιατί όπου υπάρχει ταπείνωση, όπου υπάρχει ομολογία της φτώχειας και της αθλιότητας, εκεί υπάρχει κι ο Θεός. Κι όπου υπάρχει ο Θεός έχουμε κάθαρση από τις αμαρτίες, ειρήνη, φωτισμό, ελευθερία, ευδαιμονία και μακαριότητα. Σ' αυτούς τους πνευματικά φτωχούς ήρθε ο Κύριος για να φέρει το χαρμόσυνο άγγελμα του ευαγγελίου της βασιλείας του Θεού. Πρόσεξε: λέει στους πνευματικά φτωχούς κι όχι στους πλούσιους, γιατί η υπερηφάνειά τους απομακρύνει τη χάρη του Θεού, και τότε μοιάζουν με σπίτι άδειο και βρώμικο. Οι άνθρωποι δεν απλώνουν το χέρι τους για να βοηθήσουν και να ελεήσουν εκείνους που είναι πραγματικά φτωχοί και ζητούν απεγνωσμένα τα βασικά αγαθά; Τότε, πώς δε θα δείξει πολύ περισσότερο ο Θεός το έλεος και την πατρική του φροντίδα στους πνευματικά φτωχούς που τον επικαλούνται και δε θα τους γεμίσει με τ' αμέτρητα πλούτη Του;

Δε βλέπουμε τους αγρούς πώς υγραίνονται πλούσια με την πρωινή δροσιά, πώς λουλουδιάζουν και σκορπούν μεθυστικό άρωμα; Εκεί που βλέπουμε χιόνι, πάγο και ξεραΐλα είναι οι κορυφές των βουνών. Οι βουνοκορφές είναι μια εικόνα των υπερήφανων ανθρώπων. Οι πεδιάδες είναι εικόνα των ταπεινών.

Μακάριοι κι ευτυχισμένοι λοιπόν είναι εκείνοι που νιώθουν την πνευματική φτώχεια τους, εκείνοι που λογαριάζουν για τίποτα τον εαυτό τους, γιατί η βασιλεία των ουρανών είναι δική τους. Η ουράνια βασιλεία του Θεού ήταν κάποτε στις καρδιές των ανθρώπων είπε ό ίδιος ο Κύριος. Μετά όμως, σαν συνέπεια της πτώσης των προπατόρων μας που παράκουσαν την εντολή του Θεού και υπάκουσαν στον πειρασμό, το διάβολο, η βασιλεία των ουρανών απομακρύνθηκε από τις καρδιές των ανθρώπων και τότε άρχισε να κυριαρχεί εκεί η αμαρτία κι ο υποκινητής της. Ο άνθρωπος, εκεί πού ήταν ουράνιος, αιχμαλωτίστηκε από το διάβολο κι έγινε επίγειος, εγκλωβίστηκε στην εγκόσμια ματαιότητα. Οι απλοί άνθρωποι έγιναν πονηροί, οι καλοί έγιναν κακοί, οι ταπεινοί υπερήφανοι, οι αγνοί αμαρτωλοί. Άνθρωποι που πριν ήταν δυνατοί για κάθε αγαθό, άγιο κι αληθινό, τώρα έγιναν αδύναμοι, δεν μπορούν να κάνουν τίποτα καλό. Αγωνίζονται να διαπράξουν κάθε πονηρό έργο, για να δικαιωθεί η Γραφή που λέει «Ότι έγκειται η διάνοια του ανθρώπου επιμελώς επί τα πονηρά εκ νεότητος αυτού» (Γεν. η’ 21). Μόνο η πνευματική φτώχεια και η σοφή ταπείνωση μπορούν να φέρουν τη βασιλεία του Θεού στις καρδιές των ανθρώπων.

Διαφορετικά, όπου υπάρχει υπερηφάνεια κι αυτοεκτίμηση, η ουράνια βασιλεία απομακρύνεται.

Όλοι εκείνοι που τελικά ευαρέστησαν στο Θεό, σ’ αύτη τη ζωή είχαν διακριθεί για την πνευματική τους φτώχεια. Ο ίδιος ο απόστολος Παύλος, αποκαλεί τον εαυτό του πρώτον ανάμεσα στους αμαρτωλούς. Το ίδιο κι ο απόστολος Ιάκωβος, συγκαταλέγει τον εαυτό του ανάμεσα στους αμαρτωλούς. Το ίδιο και ο απόστολος κι ευαγγελιστής Ιωάννης .

Και ποιοί ήταν οι απόστολοι; Ήταν οι ζωντανές κατοικίες της Αγίας Τριάδας, τα στόματα του Αγίου Πνεύματος, φίλοι του Χριστού και πάνω απ’ όλα άγιοι άνθρωποι. Αν εκείνοι λοιπόν λογάριαζαν τόσο ταπεινό και τόσο αμαρτωλό τον εαυτό τους, τότε τί να σκεφτούμε και τί να πούμε για μας; Αν είμαστε απόλυτα ειλικρινείς πρέπει να ομολογήσουμε με επίγνωση πως είμαστε μια αμαρτωλή μάζα, βρωμερά καταγώγια των παθών, ξένοι προς κάθε αρετή, πνευματικά ταλαίπωροι, φτωχοί, τυφλοί και γυμνοί. Δε θα πρέπει τότε να ικετεύουμε ακατάπαυστα τον Κύριο να καθαρίσει με το Άγιο Πνεύμα τις ψυχές και τα σώματα μας από κάθε μολυσμό των παθών και να μάς γεμίσει με τη γλυκύτητα των αρετών και το

Πανάγιο Πνεύμα; Εκείνοι που θέλουν ν’ αποκτήσουν πραγματική και βαθιά ταπείνωση πρέπει να ψάχνονται μέσα τους όσο πιό συχνά μπορούν. Αν κοιτάξουμε ειλικρινά μέσα μας με τα πνευματικά μας μάτια, χωρίς την επίδραση των παθών και δούμε όλους τους αμαρτωλούς λογισμούς, τις αισχρές επιθυμίες, τις προθέσεις και τις πράξεις μας, από τη νεανική μας ηλικία ως σήμερα, θα διαπιστώσουμε ότι κολυμπάμε μέσα σ’ ένα ωκεανό αμαρτίας.

Θα συμβουλεύαμε επίσης τους εγγράμματους να διαβάζουν περισσότερο, πιό συχνά. Εκτός από τις πρωινές και τις βραδινές προσευχές, όπου η πνευματική μας φτώχεια αναφέρεται αρκετά, θα μπορούσαν να διαβάσουν το Μεγάλο Κανόνα του αγίου Ανδρέα Κρήτης, τους παρακλητικούς κανόνες και τους χαιρετισμούς στην Παναγία και το Χριστό, τον παρακλητικό κανόνα στο φύλακα άγγελο και τους κανόνες του όρθρου της ημέρας. Και βέβαια δε χρειάζεται να υπενθυμίσουμε πόσο ωφέλιμη είναι η ανάγνωση του ευαγγελίου και του ψαλτηρίου, που είναι οι καλλίτεροι δάσκαλοι της ταπείνωσης.

Μπορούν οι πλούσιοι να γίνουν «πτωχοί τω πνεύματι», να νιώσουν την πνευματική τους φτώχεια; Και βέβαια μπορούν. Φτάνει να μη λογαριάζουν τον εαυτό τους πως είναι σπουδαίοι άνθρωποι μόνο και μόνο επειδή έχουν πλούτο φθαρτό και πως με τη βοήθειά του μπορούν να κάνουν ό,τι θέλουν.

Πώς μπορούν να γίνουν «πτωχοί τω πνεύματι»; Με το ν’ αναγνωρίσουν και να ομολογήσουν ειλικρινά πως ο πλούτος τους, όπως κι ο πλούτος όλου του κόσμου, σε σύγκριση με την αθάνατη ψυχή δεν αξίζει τίποτα· πως ο πλούτος είναι απλά ένα δώρο του Θεού όχι μόνο για μας, αλλά και για τον πλησίον μας, Το περίσσευμα των υλικών αγαθών μας δόθηκε για να βοηθήσουμε τους φτωχούς. Όταν οι πλούσιοι ομολογήσουν πως παρ’ όλους τους υλικούς θησαυρούς τους είναι πάμπτωχοι και άποροι πνευματικά δε θα υπερηφανεύονται, αλλά θα μάθουν να μην υπερηφανεύονται, ούτε να έχουν την ελπίδα τους στον πλούτο αλλά στο Θεό.

Τέτοιος πλούσιος ήταν ο Αβραάμ. Τέτοιος ήταν κι ο Ιώβ, καθώς και πολλοί άλλοι που αναφέρονται τόσο στην Παλαιά όσο και στην Καινή Διαθήκη. Όμως επειδή ο πλούτος συνοδεύεται από πολλούς πειρασμούς, εκείνοι που επιδίωξαν τη χριστιανική τελείωση, να γίνουν τελείως «πτωχοί τω πνεύματι» και να μη συναντήσουν προσκόμματα στο δρόμο της σωτηρίας τους, πούλησαν όλα τα υπάρχοντά τους και τα έδωσαν στους φτωχούς. Μετά αποσύρθηκαν αθόρυβα στην ησυχία για ν’ αφοσιωθούν μέρα νύχτα αποκλειστικά στο Θεό, χωρίς περισπασμούς.

Γι’ αυτό, «μακάριοι κι ευτυχισμένοι είναι εκείνοι που νιώθουν την πνευματική τους φτώχεια, γιατί δική τους είναι η βασιλεία των ουρανών». Πρόσεξε, δε λέει «δική τους θα είναι η βασιλεία των ουρανών», αλλά «είναι», γιατί τους ανήκει από

τώρα, που ζούμε στη γη αύτη. Ο Θεός κατοικεί και βασιλεύει στις ταπεινές καρδιές. Στην αληθινή ζωή θα βασιλεύει μέσα τους αιώνια και θα τους δοξάζει με δόξα άφθαρτη.

Συνάξτε τ’ αγαθά της ταπείνωσης εδώ, αδελφοί, ώστε εκεί, στους ουρανούς, ν’ απολαύσετε τα πλούτη της αιώνιας δόξας. Αμήν.

πηγή: Αγ. Ιωάννου της Κρονστάνδης, «Οι Μακαρισμοί. Δέκα ερμηνευτικές ομιλίες» σ. 27-35. Αθήνα 2005